

A nyugdíjbiztosítás helyzete Svájcban

Positionen-Magazin, 11. 06. 2021

Kulcsszavak: szociálpolitika, nyugdíj, nyugdíjbiztosítás, Svájc

Forrás **Internet-helye:** <https://www.gdv.de/de/themen/positionen-magazin/rentenversicherung-schweiz--das-vorbild-verblasst-68186>

A svájci nyugdíjrendszer három pillére: az állami, a foglalkoztatói és a privát nyugdíj. Az állami nyugdíjrendszer (az időskorúak és hátramaradt hozzátartozók nyugdíjbiztosítása és a rokkantbiztosítás: *Alters-, Hinterlassenen und Invalidenversicherung – AHV/IV*) finanszírozása a felosztó-kirovó eljárás szerint történik. A járulékokat a munkavállalók és a munkaadók fele-fele arányban fizetik. A járulékkulcs jelenleg 10,6%. A maximális nyugdíj havi 2.390 CHF, amire a jogosultság legalább 44 évi járulékfizetés mellett áll fenn.

2014. óta a folyó járulékbévételek és az állami támogatások nem fedezik a nyugdíjkiadásokat. Az AHV deficitje 2019-ben 1,17 milliárd CHF-et tett ki. A magas létszámú évjáratok nyugdíjba vonulása még jobban kielezi a helyzetet. Ha a nyugdíjkassza mínuszba fordul, közbelép az állami AHV-kiegyenlítési alap és pótolja a hiányt. A *Szövetségi Társadalombiztosítási Hivatal (Bundesamt für Sozialversicherungen – BSV)* számításai szerint, amennyiben a bevételek nem növekednek vagy a szolgáltatások megrövidülnek, a nyugdíjkiadások 2031-ig 61 milliárd CHF-re emelkednek, miközben az AHV-alap 29 milliárd CHF-re csökken. Reformálni pedig Svájcban nehezebb, mint bárhol. A végső szót ugyanis a fontosabb témákban népszavazáson mondják ki. Emiatt már több nyugdíjreform kudarcot mondott. Még az egységes nyugdíjkorhatár bevezetése sem járt sikerrel: jelenleg a nyugdíjkorhatár nőknél 64 év, férfiaknál 65 év.

A svájci Parlament most ismét nekifut a nyugdíjreformnak, hogy 2030-ig biztosíthassa az AHV pénzügyi egyensúlyát. Ismét napirendre kerül a nők nyugdíjkorhatárának emelése és az áfakulcs 0,7 százalékponttal való emelése. A pártok marakodása miatt erre sincs sok kilátás. Mindent ki lehetne heverni,

ha legalább a rendszer második pillére stabilizálódna, de az is recseg-ropog. Sok svájci számára az időskori jövedelem legnagyobb része a foglalkoztatói gondoskodásból (*berufliche Vorsorge – BV*) származik. Ez a tőkefedezet elvén alapul. A keresőtevékenység idején befizetett pénzt később nyugdíj formájában fizetik vissza. Ám az elszámolás az alacsony tőkepiaci kamatok miatt már nem reális. Ahelyett pedig, hogy az elszámolás alapelveit a valósághoz igazítanák, megtürik a járulékfizetők felől a nyugdíjasok felé történő újraelosztást. Becslések szerint évente 4,4 milliárd CHF újraelosztása rendszeridegen módon történik. A vállalati nyugdíjak Svájcban az alacsony keresetűek kivételével minden munkavállaló számára kötelezőek. A járulékokat az AHV-hoz hasonlóan itt is a munkavállalók és a munkaadók fele-fele arányban viselik. Ennek buktatója, hogy a járulékkulcs az életkorral emelkedik: pályakezdőknél 8%, 54 év fölöttieknél 18%. Ez politikailag is problematikus, mivel pénzügyi ösztönzést nyújt a munkaadók számára, hogy inkább fiatalokat foglalkoztassanak. Emiatt az idősebbek nehéz helyzetbe kerülnek a munkaerőpiacon.

A svájci biztosítottak 33%-a lemond a havi foglalkoztatói nyugdíjról és azt egy összegben veszi fel. További 24% ezt részben felveszi, másik részét élethosszig tartó nyugdíjként veszi igénybe.

Hasonló elvek alapján működik a harmadik pillér, a privát öngondoskodás. Ebből az adózásnál évente 7.000 CHF-et lehet érvényesíteni. Foglalkoztatói nyugdíj nélküli önálló vállalkozóknál ez évente akár a 35.000 CHF-et is elérheti. A második és a harmadik pillérben megtakarított tőke nyugdíjba vonuláskor egy összegben felvehető. Ezzel a lehetőséggel egyre több biztosított él. Ez pénzügyileg előnyös lehet, mivel az egyszeri kifizetés egy rendkívüli tarifa alapján történik, miközben a nyugdíjkifizetések jövedelemnek számítanak. Külföldre való költözés, önálló vállalkozásra való áttérés, vagy lakásfelújítás esetén a foglalkoztatói és a privát nyugdíj már a nyugdíjazás kezdete előtt igénybe vehető. Mivel a harmadik pillér egyszerű és közérthető, ez az egyetlen, amely jelenleg nem vitatott. A külföldön oly ámulattal szemlélt AHV és a foglalkoztatói nyugdíj rendszere azonban mélyreható reformra szorul.